

FIȘA DISCIPLINEI

Îngrijiri paliative. Aspecte sociale

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Sociologie și Asistență Socială
1.3. Departamentul	Asistență Socială
1.4. Domeniul de studii	Asistență Socială
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Asistență Socială / Licențiat în sociologie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Îngrijiri paliative. Aspecte sociale			Codul disciplinei	ALR2425
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Univ. Dr. Adriana TEODORESCU				
2.3. Titularul activităților de seminar	-				
2.4. Anul de studiu	II, III	2.5. Semestrul	4, 6	2.6. Tipul de evaluare	C
				2.7. Regimul disciplinei	DS/Opțional

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	0
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	0
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					0
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				72	
3.8. Total ore pe semestru				100	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<p>Sala de curs, proiector, calculator Notă: Cursurile online se vor desfășura în limitele permise de ARACIS și UBB și nu vor depăși 20% din totalul cursurilor.</p> <p>Cursurile online vor fi anunțate din timp. Platforma de derulare a cursurilor online va fi MS-TEAMS</p> <p>Studentii cu nevoi educative speciale sunt încurajați să contacteze cadrul didactic pentru a stabili împreună moduri de predare și evaluare care să îi sprijine.</p>
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Nu e cazul

6.1. Competențele specifice acumulate¹

<p>Competențe profesionale/esențiale</p>	<p>Abordează problemele în mod critic Promovează drepturile și interesele utilizatorilor de servicii sociale Aplică intervenția în criză Aplică practici antiopresive Aplică luarea deciziilor în domeniul asistenței sociale Aplică soluționarea problemelor în domeniul serviciilor sociale Aplică standarde de calitate în domeniul serviciilor sociale Arată empatie Comunică cu utilizatorii de servicii sociale Evaluează situația utilizatorilor de servicii sociale Dezvoltă o relație de într-ajutorare cu utilizatorii de servicii sociale Face trimiteri pentru utilizatorii de servicii sociale Implică utilizatorii de servicii și îngrijitorii în planificarea îngrijirii Oferă consiliere socială Oferă sprijin utilizatorilor de servicii sociale Planifică procese în domeniul serviciilor sociale Previne probleme sociale Practică ascultarea activă Dezvoltă identitatea profesională în domeniul asistenței sociale Prezintă legislația în mod transparent pentru utilizatorii de servicii Promovează incluziunea socială Protejează utilizatorii vulnerabili de servicii sociale Păstrează registre referitoare la activitatea cu utilizatorii de servicii Realizează interviuri în domeniul serviciilor sociale Respectă cerințele de sănătate și siguranță în domeniul asistenței sociale Revizuieste planurile serviciilor sociale Sensibilizează utilizatorii serviciilor sociale Suportă stresul Îndeplinește standardele practicii în domeniul serviciilor sociale Negociază cu utilizatorii serviciilor sociale Asigură protecția vieții private a utilizatorilor de servicii Desfășoară activități de incluziune în viața socială Sensibilizează indivizi, familii, grupuri Efectuează muncă de teren Utilizează tehnici de evaluare clinică</p>
--	---

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe transversale	<p>Dă dovadă de inițiativă Respectă angajamente Respectă diversitatea valorilor și normelor culturale Participă activ la viața civică Gândește critic Aplică cunoștințe în domeniul științelor sociale și umaniste Oferă consiliere altora Gestionează frustrarea Abordează provocările în mod pozitiv Lucrează în echipă Dă dovadă de competențe interculturale Gândește în mod creativ, inovator și holistic Respectă obligațiile de confidențialitate</p>
--------------------------------	--

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	<p>Studentul cunoaște: complexitatea socială și culturală a îngrijirilor paliative și a procesului de moarte; factorii care influențează percepțiile asupra morții și îngrijirilor terminale (ex.: religie, clasă socială, gen, etnie); practicile existente în îngrijiri paliative și propunerea de soluții îmbunătățite; dezbaterile asupra dilemelor etice legate de autonomia pacientului, eutanasiu, și resursele limitate din sistemele de sănătate; efectele politicilor publice asupra accesului la îngrijiri paliative; sursele de informații și literatura de specialitate, pentru a fundamenta puncte de vedere bine argumentate; informațiile teoretice și studiile de caz pentru a înțelege situații reale; impactul diferențelor culturale asupra ritualurilor asociate morții și doliu; propriile atitudini și prejudecăți față de moarte, murire și îngrijiri paliative; o perspectivă etică și reflexivă asupra propriului rol profesional în acest domeniu.</p>
Aptitudini	<p>Studentul este capabil: să comunice profesional, utilizând un limbaj sensibil și empatic în discuțiile cu pacienții aflați în îngrijiri paliative și familiile acestora; să gestioneze conversațiile dificile despre moarte, doliu și să ajute în luarea unor decizii medicale complexe; să adapteze mesajul la nevoile și nivelul de înțelegere al interlocutorilor (pacienți, familii, colegi interdisciplinari); să intervină în momente de criză emoțională pentru pacienți și familii (ex. doliu anticipativ, șoc în urma unui diagnostic terminal); să gestioneze conflictele care pot apărea între membrii familiei sau între pacient și personalul medical; să aplice metode și instrumente pentru evaluarea suportului necesar în îngrijirile paliative (chestionare, interviuri, observație, analiză de jurnale); să reprezinte interesele pacienților și ale familiilor în relația cu instituțiile medicale sau sociale; să promoveze drepturile pacienților la demnitate, autonomie și îngrijiri de calitate; să colaboreze eficient cu profesioniști din diverse domenii (medici, asistente, psihologi, capelani) pentru a oferi o îngrijire holistică; să respecte legislația și reglementările privind îngrijirile paliative și drepturile pacientului; să integreze principiile etice în luarea deciziilor (confidențialitate, autonomia pacientului, consimțământ informat).</p>
Responsabilități și autonomie	<p>Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru: dezvoltarea unei atitudini empatică față de suferința pacienților și familiilor acestora; cultivarea capacității de a asculta activ și de a răspunde nevoilor emoționale fără a judeca; respectarea diferențelor culturale, religioase și personale în modul în care oamenii percep moartea, doliu și îngrijirile paliative; adaptarea intervențiilor la valorile și convingerile pacienților și ale familiilor lor; promovarea demnității umane în toate interacțiunile cu pacienții și familiile; susținerea autonomiei pacientului în luarea deciziilor legate de îngrijire, chiar și în situații dificile; exprimarea compasiunii într-un mod care să sprijine pacientul și să evite impunerea unei poziții superioare; încurajarea unei relații de parteneriat cu pacientul și familia, bazată pe colaborare; a fi conștient de propriile emoții, prejudecăți și reacții în contextul îngrijirilor paliative.</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea unei înțelegeri aprofundate a dimensiunilor sociale, culturale, etice și psihosociale ale îngrijirilor paliative și a procesului de moarte, pentru a pregăti studenții să ofere suport adecvat persoanelor aflate la finalul vieții și familiilor acestora, respectând diversitatea și demnitatea umană și să poată să cerceteze aceste aspecte din punctul de vedere al științelor sociale (asistență socială, sociologie etc.)
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> 1. Îmbunătățirea cunoștințelor teoretice (concepțe fundamentale, perspectivă asupra evoluțiilor socio-istorice) 2. Dezvoltarea competențelor practice (capacitatea de a evalua nevoile emoționale, sociale și spirituale ale persoanelor aflate în îngrijiri paliative și ale familiilor acestora; dezvoltarea abilităților de comunicare și suport empatic) 3. Promovarea unei abordări etice și reflexive (analiza unor dileme etice și reflectarea asupra propriilor valori și atitudini față de moarte și murire) 4. Însușirea unei perspective interdisciplinare (colaborarea eficientă cu profesioniști din domenii precum asistență socială, psihologie, medicină, teologie) 5. Dezvoltarea abilităților de a analiza critic și de a contribui la dezbaterile academice și practice în domeniul <i>death studies</i> și îngrijirilor paliative.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
C1-C3. Definirea îngrijirilor paliative: scopuri, principii și importanță. Diferența dintre îngrijiri curative și paliative. Diferențe și asemănări între îngrijiri paliative și îngrijiri la sfârșitul vieții. Istoricul și dezvoltarea domeniului îngrijirilor paliative. Rolul echipei interdisciplinare (medici, asistenți sociali, psihologi, asistenți medicali, capelani). Dificultăți în îngrijirea paliativă. O abordare integrată/holistică		
C4-C6. Sociologia morții/studiile despre moarte (death studies) și îngrijirile paliative. Perspective sociologice asupra morții și procesului de murire. Teorii și concepțe fundamentale. Evoluția lor în timp. Schimbări culturale în atitudinile față de moarte de-a lungul timpului. Ars Moriendi – cum a influențat istoria modurile de a muri (ritualuri, practici asociate morții, valori culturale). Moartea ca fenomen social și instituționalizat (hospice-uri, spitale). Rolul îngrijirilor paliative în cadrul sociologiei morții. Tipuri de boli asociate, în imaginarul social, cu îngrijirile paliative. Discurs și realitate (cancerul, demența și alte boli neuro-degenerative). Socio-Psihologia acceptării morții și suportul emoțional.	Prelegerea interactivă; metode participative (învățare prin descoperire, dezbateri, etc.); metode colaborative (lucrul în grupuri/echipe; peer feedback); metode de auto-evaluare (jurnalul reflexiv de învățare/monitorizare progres al învățării)	

<p>C7-C8. Aspecte sociale, psihosociale și spirituale ale îngrijirilor paliative. Impactul social al bolilor terminale asupra pacientului și familiei. Nevoile sociale și emoționale ale persoanelor aflate la finalul vieții. Suport pentru familie: doliu anticipativ și doliu post-mortem. Stigmatizarea și marginalizarea bolnavilor terminali. Politici sociale și accesibilitatea serviciilor de îngrijiri paliative. Legătura dintre îngrijirile paliative și domeniul sănătății publice. Rolul spiritualității și al consilierii religioase.</p>		
<p>C9-C10. Dileme etice în îngrijirile paliative. Dreptul de a muri și eutanasia. Încrâncenarea terapeutică vs. Îngrijirile paliative. Refuzul tratamentului. Autonomia pacientului și luarea deciziilor. Etica distribuirii resurselor limitate. Confidențialitate și demnitate la finalul vieții. Gestionarea stresului și a burnout-ului pentru profesioniștii implicați (între etic și personal)</p>		
<p>C11. Cadrul legal și politicile publice. Drepturile pacientului în îngrijirile paliative. Politici publice și finanțarea serviciilor de îngrijiri paliative. Diferențe naționale și internaționale în organizarea sistemului de îngrijiri paliative. Advocacy pentru acces egal la îngrijiri paliative.</p>		
<p>C12-C13 Metode de cercetare în sociologia morții și în studiul îngrijirilor paliative. Cum să studiem moartea și îngrijirile paliative: metode calitative (interviul narativ, focus grup, interviul semi-structurat, interviul nestructurat) și probleme etice. Interviu cu persoane aflate la finalul vieții. Autoetnografia (impactul personal asupra cercetătorului sau profesionistului în îngrijiri paliative). Analiza documentelor (testamente, autobiografii, narațiuni despre moarte, documentare video, podcasturi). Explorarea reprezentărilor mediatică și culturale ale morții și îngrijirilor paliative (inclusiv filme documentare, cinematografie)</p>		
<p>C14. Studii de caz și aplicații practice. Studii de caz ale unor situații complexe (pacienți cu boli terminale și familiile lor). Practici și intervenții eficiente în îngrijirile paliative Dezvoltarea unui</p>		

plan de îngrijire paliativă. Workshop-uri pentru a lucra cu cazuri simulate sau reale

Bibliografie obligatorie:

Suport de Curs_Îngrijiri Paliative_2025-2025

What is Palliative Care – An Introduction for Patients and their Families,
<https://www.youtube.com/watch?v=eUaU6S-DtIw>

Bibliografie opțională:

Ariès, P. (1974). *Western attitudes toward death from the Middle Ages to the present*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

Ariès, P. (1985). *Images of man and death*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Bauman, Z. (1992). *Mortality, immortality and other life strategies*. Cambridge: Polity Press

Beresford, P. (2021). *Social perspectives on death and dying*. Policy Press.

Becker, E. (1973). *The denial of death*. Free Press.

Borgstrom, E., & Walter, T. (Eds.). (2022). *Social death: Dying, social relationships and the experience of loss*. Routledge.

Broom, A., & Kirby, E. (2021). *Dying in the 21st century: Toward a sociology of palliative care*. Routledge.

Chambers, L., & Ryder, R. (Eds.). (2019). *Integrating a palliative approach: Essentials for personal support workers*. Canadian Hospice Palliative Care Association.

Clark, D. (2018). *Cicely Saunders: Founder of the hospice movement*. Oxford University Press.

Connor, S. R. (2020). *Global atlas of palliative care* (2nd ed.). Worldwide Hospice Palliative Care Alliance & World Health Organization. <https://www.thewhpc.org/resources/global-atlas-on-end-of-life-care>

Doyle, D., Hanks, G., Cherny, N. I., & Calman, K. (Eds.). (2021). *Oxford textbook of palliative medicine* (6th ed.). Oxford University Press.

European Association for Palliative Care (EAPC). (2019). *White paper on multi-disciplinary education in palliative care*. <https://www.eapcnet.eu>

Faull, C., & Rowley, D. (2019). The social work role in palliative care: Reflections on practice and education. *British Journal of Social Work*, 49(3), 701–718. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcy091>

Hudson, P., & Hudson, R. (Eds.). (2022). *Supporting the family caregiver: A guide for professionals*. Oxford University Press.

Kastenbaum, R. J. (2007). *Death, society and human experience*. USA: Pearson Education.

Kearl, Michael C. (1989). *Endings: A sociology of death and dying*. New York: Oxford University Press

Kübler-Ross, E. (1969). *On death and dying*. Scribner.

National Association of Social Workers. (2019). *Standards for palliative and end of life care social work*. <https://www.socialworkers.org/Practice/Policy-and-Advocacy/Policy-Statements>

Payne, M., & Preston, N. (2020). *Social work in end-of-life and palliative care* (2nd ed.). Routledge.

Radbruch, L., & De Lima, L. (Eds.). (2020). Palliative care 2020: New challenges, new approaches. *European Journal of Palliative Care*, 27(1), 4–8.

Saunders, C. (2003). *The evolution of palliative care*. Oxford University Press.

Singer, P. (1994). *Rethinking life and death: The collapse of our traditional ethics*. St. Martin's Press.

Twycross, R., & Wilcock, A. (2006). *Introducing palliative care: Principles and practice*. Radcliffe Publishing.

Walter, T. (1994). *The revival of death*. Routledge.

Walshe, C., & Preston, N. (Eds.). (2020). *Palliative care: The textbook*. CRC Press.

Walshe, C., Brearley, S. G., & Preston, N. J. (2022). Social determinants of health and palliative care: A systematic scoping review. *BMJ Supportive & Palliative Care*, 12(1), 10–18. <https://doi.org/10.1136/bmjspcare-2020-002469>

World Health Organization. (2020). *Palliative care*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/palliative-care>.

World Health Organization. (2021). *Integrating palliative care and symptom relief into primary health care: A WHO guide for planners, implementers and managers*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240030909>

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Nu e cazul		
Bibliografie		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Se realizează printr-o permanentă adaptare a tematicii și metodologiei la cerințele actuale și emergente din domeniul îngrijirilor paliative. Disciplina este aliniată standardelor și recomandărilor elaborate de organizații precum Asociația Europeană pentru Îngrijiri Paliative (EAPC) și Organizația Mondială a Sănătății, punând accent pe competențe interdisciplinare, etice și practice. În plus, colaborarea cu angajatori din sectorul public și privat, precum hospice-uri, spitale și ONG-uri, asigură că absolvenții dețin abilitățile necesare pentru a răspunde cerințelor reale ale pieței muncii. Prin implicarea activă a comunităților epistemice și a profesioniștilor în dezvoltarea disciplinei, se garantează relevanța conținuturilor și coerența acestora cu nevoile pacienților și ale familiilor lor, contribuind la îmbunătățirea calității serviciilor în domeniu.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<p>Bună înțelegere a conceptelor operaționale pentru îngrijirile paliative și a diverselor perspective teoretice; însușirea unor cunoștințe referitoare la istoria îngrijirilor paliative</p> <p><u>Note:</u> Pentru activitatea pe parcurs se poate obține până la un punct în plus, de utilizat la nevoie</p> <p>Prezența la minim 8 din 14 cursuri este condiție pentru a oferi eventuale rotunjiri în sus ale notei finale (ex.: dacă studentul obține nota 4,50, dar nu a fost la minim 8 cursuri, nota va fi 4, nu 5).</p>	<p><u>colocviu</u> (susținerea orală, în ultimele 2 săpt. înainte de sesiune); în caz că studenții vor fi prea numeroși, li se va propune o examinare scrisă în pre-sesiune sau sesiune (test grilă +, eventual, 1,2 întrebări deschise); această situație de examinare scrisă va fi negociată cu studenții la primul curs, ca alternativă la examinarea orală.</p>	70% (sau 7 puncte din 10)
	<p>Asumarea unei perspective personale, argumentare și gândire critică manifeste/palpabile</p> <p><u>Notă:</u> Utilizarea superficială, fără notă personală clară a inteligenței artificiale va fi sancționată corespunzător, putând duce la anularea oricărui punctaj pe tema pe parcurs.</p>	<p><u>temă pe parcurs:</u> Analiza critică a unor documentare sau filme care prezintă chestiuni nevralgice, discutabile, legate de îngrijirile paliative sau îngrijirile la sfârșitul vieții. Data temei va fi anunțată din timp și nu va fi, ulterior creării assignment-ului pe MS-TEAMS negociabilă.</p> <p><u>Pentru sesiunea de restante:</u> tema pe parcurs va putea fi predată la data indicată de cadrul didactic, însă cu o penalizare de 1.5p/din 3p. Astfel, punctajul maxim ce se va</p>	30% (sau 3 din 10 puncte)

		<p>putea obține pe temă va fi 1.5p.</p> <p><u>Pentru sesiunea de lichidare:</u> tema pe parcurs nu se mai ia în considerare, examenul constând în test grilă + 1, 2 întrebări deschise (ca în sesiune), dar valorând 10 puncte</p>	
<p>10.6 Standard minim de performanță</p> <p>Pentru nota minimă, studentul trebuie să acumuleze următoarele condiții:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pentru promovarea examinării de tip colocviu, studentul trebuie să obțină minim nota 5 (sau 3.5p. din cele 7p). • Pentru ca studentul să promoveze la această disciplină, trebuie să obțină nota finală minim 5 sau, cu alte cuvinte, minim 5p., punctaj total constituit din: punctaj_Colocviu (7p. maxim) + punctaj_Temă (3p. maxim). <p>Copiatul de la colegi sau din alte surse în timpul examinării scrise atrage după sine anularea lucrării de colocviu.</p> <p><i>Plagiatul va fi sancționat conform reglementărilor universitare, inclusiv prin neacordarea punctajului pentru lucrarea plagiată.</i></p>			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Data completării:
02. 09. 2025

Semnătura titularului de curs
Dr. Adriana TEODORESCU

Semnătura titularului de seminar

-

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

**sociologie &
asistență socială**
Universitatea Babeș-Bolyai

B-dul 21 Dec. 1989 nr. 128
Cluj-Napoca 400604

+40-246-42.46.74
+40-264-41.99.58

secretariat.socasis@ubbcluj.ro
socasis.ubbcluj.ro

Data avizării în departament:
16. 09. 2025

Semnătura directorului de departament

Dr. Cristina BACIU